

Scheepspraet december 1976

DE ISOLEER

Het lijkt me goed enige duidelijkheid te geven over het gebruik van isoleerkamers op Hernesseroord.

In de eerste plaats dienen we het onderscheid te maken tussen de isoleer zoals we die van vroeger kennen en de time-out. De isoleercel, waarbij een pupil voor straf gedurende korte of langere tijd verbleef komt niet voor op Hernesseroord. In verouderde literatuur kom je als suggestie voor een bepaalde straf wel eens de eenzame opsluiting voor een patiënt tegen. Een dergelijke patiënt werd dan bijvoorbeeld gedurende 24 uur of enkele dagen van zijn omgeving afgezonderd.

U zult begrijpen dat in een dergelijk geval in de isoleerkamer of cel bepaalde voorzieningen waren getroffen. Zo was er een matras aanwezig om te slapen en een plaats waar de patiënt zijn behoeftes kon doen.

Door een luik werd dan het voedsel verstrekt. Nogmaals dit is gelukkig uit de tijd.

De time-out daarentegen is iets heel anders en wordt wel gebruikt. Time-out betekent letterlijk "een tijdje eruit". En zo is het ook. En "een tijdje" is nooit langer, mag ook nooit langer zijn dan 10 minuten, hoogstens een kwartier.

Om een indruk te geven wanneer en waarom een time-out gebruikt wordt neem ik u even mee in het vak van de psychologie. We kennen allemaal het onderscheid dat we kunnen maken tussen ons gevoel en het verstand.

Als illustratie twee voorbeelden:

U staat in de tram, u staat, want het is erg druk. Voor u staat een erg grote en zware man. De tram stopt en er stappen wat mensen uit en met een schok zet hij zich weer in beweging. De man voor u stapt daardoor achteruit en komt met zijn volle gewicht op uw tenen te staan. Wat denkt u dan van deze man.....? Maar u zegt het niet; u zegt misschien zelfs wel, vooral wanneer de man zich excuseert, dat het wel meevalt.

En u kent wellicht de angst van een kind 's avonds voor iemand die onder het bed kan liggen of in de kast zit. Later neemt de angst af doordat het kind weet dat dat gewoon een misplaatste vrees is.

In het eerste voorbeeld zien we de regulerende werking van het verstand t.o.v. gevoelsleven waar het gaat om het sociale functioneren van de mens. In het tweede voorbeeld zien we diezelfde werking waar het gaat om een min of meer evenwichtig functioneren van de menselijke persoonlijkheid zelf.

Enkele van onze pupillen missen juist die regulerende invloed van hun verstand, kunnen geen of moeilijk weerstand bieden aan gevoelsmatig opkomende impulsen.

Ze worden hetzij door een oorzaak van buitenaf (zoals in het 1^e voorbeeld) hetzij van binnenuit (zoals in het 2^e voorbeeld) overweldigd door wat er op dat moment in hen omgaat.

De reactie op zo'n bombardement van impulsen is dan wat we op de afdeling wel eens een bui noemen.

De pedagogische benadering van iemand die een bui heeft, heeft altijd als doel het opheffen van de uitbarsting.

De middelen die men kan gebruiken om dat doel te bereiken zijn onder andere dat de groepsleidster door haar kalmerende en rustige manier van praten en door haar aanwezigheid de pupil tot rust laat komen. In de praktijk lukt dat gelukkig vaak, echter niet altijd.

Men kan ook de oorzaak, wanneer die op te heffen is, wegnemen. Als voorbeeld nemen we een pupil die een bui krijgt steeds wanneer het erg druk is op de groep, doordat er pupillen van een andere

leefgroep in en uit lopen. Als regel stel je dan in dat dat niet meer mag gebeuren. Dit passen we in de praktijk vaak toe.

Men kan ook proberen corrigerend te werken door het uit te praten. Vaak lukt dit niet, omdat zoals we zagen juist de corrigerende werking van het verstandelijk nadenken op het gevoelsleven juist als mechanisme niet werkt of minder werkt. We kunnen ook met medicatie werken, om bepaald ongewenst gedrag wat af te zwakken. We proberen vaak echter het gebruik van medicijnen toch wel tot een minimum te beperken.

Tot slot kunnen we de verstandelijke correctie op het gevoelsleven nabootsen door de pupil even af te zonderen in die situaties wanneer bovenstaande methodes niet of niet genoeg helpen.

U kunt zich wellicht voorstellen, dat wanneer u kwaad zou zijn en u zou dat willen uiten, dat u dan nog kwader zou worden wanneer er iemand, de groepsleiding, u tegen zou houden als u wilde slaan. In zo'n geval zou je als groepsleiding helemaal niet moeten reageren. In de praktijk kan dat niet, want ongemerkt reageer je wel als er iets door een raam vliegt of andere pupillen worden lastiggevallen. Door een reactie, zeggen we wel eens, draait de pupil zich steeds meer op. Wat we dan doen is hem te ontspannen door hem even apart te zetten. We zien dan bijna altijd na ongeveer 10 minuten dat de bui gezakt is.

Een dergelijke benadering is nooit als een straf bedoeld en mag nooit door een pupil als straf ervaren worden.

De groepsleidster is niet boos op de betreffende pupil.

Dezelfde groepsleidster die de pupil in de time-out brengt haalt hem er ook weer uit.

Dit zijn regels die uitdrukkelijk gelden bij het gebruik van deze methode. Door er goed op te letten dat deze regels nageleefd worden, wordt aan de humane relatie tussen groepsleidster en pupil geen schade berokkend.

Met de groepsleidster wordt precies afgesproken op een paviljoensadviesbespreking wanneer een pupil voor een time-out behandeling in aanmerking komt en hoe de resultaten zijn na een bepaalde tijd.

Om terug te keren naar de titel van dit artikel "De Isoleer":

U zult begrijpen dat de isoleer niet meer gebruikt wordt. De time-out daarentegen soms wel als een verantwoorde maatregel om een juist pedagogisch klimaat op het paviljoen te waarborgen.

J. (Jan) Oostra, pedagoog
Middelharnis, december 1976